

Boomsesteenweg, Wilrijk (gemeente Antwerpen)

Programma van Maatregelen

Auteur:

Jeroen Vermeersch (veldwerkleider)

Autorisatie:

Peter Hazen (erkenningnummer OE/ERK/Archeoloog/2015/00072)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in januari 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Boomsesteenweg te Wilrijk (gemeente Antwerpen, afb. 1 en 2).¹ De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen wegeniswerken en de aanleg van een gescheiden riolering aan de Boomsesteenweg (N177) te Wilrijk tussen de Atomiumlaan en de Krijgslaan.

Naast de heraanleg van het wegdek wordt ook een gescheiden riolering aangelegd. De aanleg van de nieuwe riolering is voorzien onder de busstrook en de rechterrijstrook. Hiervoor zal de rechter helft van de rijweg tot en met het voetpad worden opengebroken. De DWA, die een diameter zal hebben van 0,6 m, komt te liggen op het tracé van de huidige riolering dat een diameter heeft van 0,8 m. Deze is gelegen in de huidige busstrook. Onder het rechter rijvak zal de RWA aangelegd worden met een diameter van 2 m. De diepteligging van de rioleringen komt ongeveer op gelijke hoogte met de huidige diepte. Plaatselijk zal de riolering maximaal 30 cm dieper liggen. De riolering tussen de 2,42 m en 3,66 m onder het maaiveld bevinden, met een gemiddelde van om en bij de 3 m.

Het plangebied ligt volledig in een zone dat aangeduid staat als bebouwde zone. In de omgeving overheersen matig natte tot matig droge zandleembodems.

Vanuit archeologisch oogpunt zijn verschillende resten gekend in de omgeving van het plangebied. Het betreft voornamelijk losse vondsten uit de Late Steentijd, een grafveld uit de Vroege IJzertijd en houten waterputten uit de Romeinse periode. Uit de Vroege Middeleeuwen zijn geen resten in of in de omgeving van het plangebied gekend. Vanaf de Late Middeleeuwen komen verschillende hoeves en hoven in de omgeving voor. Deze zone is voornamelijk in gebruik als akker.

Pas in de tweede helft van de 18de eeuw wordt de Boomsesteenweg aangelegd. Kaartmateriaal toont aan dat de weg grotendeels onbebouwd blijft. De enkele gebouwen die er op staan aangeduid zijn vermoedelijk hoeves die bij de akkers horen. Enkel in het zuidwesten van het plangebied is hof Ter Beke een zone met bewoning dat teruggaat tot in de 14de eeuw.

Pas vanaf de periode na 1945 ondergaat de steenweg een snelle ontwikkeling weg van het landelijke karakter. De industrie komt erg snel op en zorgt ervoor dat de helft van het plangebied in 1971 is ingenomen door industriële gebouwen. De aanleg van de A12 het jaar ervoor heeft hier zeker ook een rol in gespeeld. De bebouwing langsheen de steenweg wordt in de decennia hierna voltrokken.

Omdat er langsheen het plangebied een intensieve bebouwing is ontstaan sinds 1945 is de kans klein dat er langs de rand van het plangebied archeologische resten worden aangetroffen. Op het tracé zijn nooit archeologische sporen en resten gevonden. Door de verstoring van de bodem door de huidige gemengde riolering is de kans ook klein dat er met de aanleg van de nieuwe gescheiden riolering nog nieuwe resten worden aangetroffen.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert dan ook om het plangebied vrij te geven.

2 Gemotiveerd advies

- Volledigheid van het onderzoek en aanwezigheid van een archeologisch site
- Voor de onderbouwing van dit onderzoek werden alle nodige gegevens door de opdrachtgever aangeleverd. Hierdoor kon een goede inschatting gemaakt worden van de toekomstige verstoring. De DWA komt namelijk op dezelfde ligging als de huidige gemengde riolering onder de busstrook te liggen. De RWA wordt

¹ Voor de vertrouwelijke gegevens van de opdrachtgever wordt verwezen naar de privacy-fiche

bijkomend aangelegd onder de rechter rijstrook van de Boomssteenweg. Ten opzichte van de huidige diepte zullen de rioleringen plaatselijk maximaal 30 cm dieper komen te liggen.

Het plangebied is gelegen in bebouwde zone. In de nabije omgeving zijn voornamelijk matig natte en matig droge bodems aanwezig. Het gebied loopt van noord naar zuid af van een hoogte van ca. 20 m +TAW tot ca. 12 m + TAW. Het ligt in het noordelijke deel van de Boomse Cuesta dat doorsneden is door de Grote Struisbeek, ten zuiden van het plangebied. De beek loopt naar het westen toe en mondt er in de Schelde.

De oudste archeologische vondsten bestaan uit losse bewerkte vuursteenartefacten uit het Mesolithicum of Neolithicum. Deze zijn aangetroffen in de zone tussen het hof Ter Beke en de Grote Struisbeek.

Op 1,5 km ten noordoosten van het plangebied is een grafveld gekend dat in de Vroege IJzertijd te dateren is. Losse vondsten uit deze periode zijn ook gekend ten westen van het plangebied.

Uit de Romeinse Tijd zijn twee boomstamwaterputten gekend.

Op basis van toponymie kan Wilrijk mogelijk teruggaan tot de Romeinse tijd. De eerste echte vermelding dateert uit de Vroege Middeleeuwen terwijl de ontwikkeling van Wilrijk voornamelijk vanaf de Late Middeleeuwen te dateren is.

Wat het plangebied betreft bestaat de Boomssteenweg pas sinds het einde van de 18de eeuw. In de omgeving zijn wel hoven gekend uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. De bewoning langs de steenweg blijft grotendeels achterwege. Het land is voornamelijk in gebruik als landbouwgebied. Vanaf de 19de eeuw zijn er op historische kaarten een aantal hoeves langs de steenweg te zien. De bewoningsontwikkeling in het gebied komt er pas na de Tweede Wereldoorlog. De bebouwing bestaat voornamelijk uit industrie- en handelsterreinen die vanaf de jaren 1970 de gronden langs de steenweg zullen innemen. Vanaf 1970 werd ook de A12 aangelegd. Sinds de jaren 80 is het ganse tracé volbouwd.

Naast de enkele losse vondsten dicht aan het plangebied, die te dateren zijn in de Late Steentijd, Vroege IJzertijd en Romeinse Tijd zijn er geen vondsten gekend in het plangebied zelf. Door de aanleg van de steenweg, de riolering en de bebouwing langs de weg sinds de tweede helft van de 20ste eeuw wordt de kans ook klein geacht dat er nog archeologische resten in het plangebied aanwezig zullen zijn.

- de waardering van de archeologische site:

Het onderzoek heeft aangetoond dat er reeds grote delen van de bodem verstoord zijn. Het onderzoek heeft verder aangetoond dat de kans klein geacht dat er nog archeologische resten in het plangebied zullen aangetroffen worden.

- de impactbepaling:

Bij de toekomstige werken zal de gemengde riolering vervangen worden door de DWA en RWA. De DWA komt op dezelfde ligging als de huidige gemengde riolering onder de busstrook te liggen. De RWA wordt bijkomend aangelegd onder de rechter rijstrook van de Boomssteenweg. Ten opzichte van de huidige diepte zal de DWA plaatselijk maximaal 30 cm dieper komen te liggen. De RWA komt op een diepte tussen 2,42 en 3,66 m te liggen.

- de bepaling van de maatregelen:

Het onderzoek heeft aangetoond dat er reeds grote delen van de bodem verstoord zijn. Het onderzoek heeft verder aangetoond dat de kans klein geacht dat er nog archeologische resten in het plangebied zullen aangetroffen worden.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkeling.